

AUTOR

mgr Monika Dąbrowska

monika.dabrowska04@gmail.com

Wydział Zarządzania i Dowodzenia, AON

OPERACJA ANAKONDA I BITWA O TAKUR GHAR JAKO PRZYKŁAD DZIAŁAŃ ASYMETRYCZNYCH W TERENIE GÓRZYSTYM

*Słowa kluczowe: asymetria, konflikt afgański, operacja Anakonda,
bitwa o Takur Ghar*

Wprowadzenie

Popularnym nawiązaniem do nierównego stosunku sił i zwycięstwa dzięki wykorzystaniu nieoczekiwanego przez przeciwnika działania jest walka Dawida z Goliatem. Przykład ten pokazuje, że nie zawsze strona dysponująca większą siłą fizyczną musi okazać się zwycięzcą.

Działania asymetryczne zostały nazwane światowym problemem po wydarzeniach z 11 września 2001 roku – tego dnia celem ataków terrorystycznych stały się symbole Stanów Zjednoczonych Ameryki (USA): bliźniacze wieże World Trade Center oraz Pentagon w Waszyngtonie. Wraz z tym wydarzeniem niebezpieczeństwo przybrało inny charakter – [...] *dzisiejsze zagrożenia posiadają inną naturę i skalę niż dotychczas, a współczesna odpowiedź na te zagrożenia jest nieadekwatna. Broń projektowana w celu przeciwstawienia się zagrożeniom, w końcu ostatniego tysiąclecia, nie będzie w stanie sprostać im w pierwszych dekadach XXI wieku. Nowe, często o asymetrycznym charakterze zagrożenia dla bezpieczeństwa globalnego wymagają nowego myślenia*¹. Podjęcie przez USA walki z terroryzmem przeistoczyło się w wieloletni konflikt zbrojny na terenie między innymi Afganistanu, pomiędzy dobrze przygotowanymi i wyszkolonymi militarnie członkami sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz ugrupowaniami rebeliantów i terrorystów.

---

¹ R. Hall, C. Fox, *Ponownie przemyśleć bezpieczeństwo*, Przegląd NATO, Zima 2001/2002, s. 8.

1. Asymetria w konflikcie zbrojnym

1.1. Istota asymetrii

Pojęciem wyjściowym dla zjawiska asymetrii jest symetria. Zgodnie z tym, co podaje *Encyklopedia Popularna PWN* jest to *harmonia, współmierność, proporcjonalność, podzielność przedmiotu (np. figury geometrycznej) na odpowiadające sobie jednakowe (analogiczne) części*².

Następna definicja symetrii pochodzi z wykładu prof. dr hab. Lucjana Jarczyka z Uniwersytetu Jagiellońskiego i rozumieć ją należy jako *właściwość figury, bryły lub ogólnie dowolnego zbioru, zjawiska, obiektu matematycznego, polegająca na tym, iż istnieje pewne nietrywialne przekształcenie, które odwzorowuje dany zbiór na niego samego bez zmiany kształtu lub bez zmiany pewnych rozważanych własności*³.

Podobnie do powyższych, symetrię pokazuje ujęcie wojskowe i wskazuje, że zachodzi ona wtedy, gdy *porównywalne do siebie przedmioty są podobne, przystające lub adekwatne. Oznacza to także, że uczestnicy konfliktu mają w dużym stopniu zbliżone do siebie cele i zasoby (w związku z tym i koncepcje ich wykorzystania), stosują podobne, symetryczne strategie, sposoby lub środki walki zgodnie z akceptowanymi obustronnie zasadami i normami*⁴.

Pojęcie to posiada wiele definicji, jednak każda z nich zwraca uwagę na porównywalność obiektów, stron oraz działań i o ile nie są one względem siebie lustrzanym odbiciem, to umożliwiają z dużym prawdopodobieństwem wskazanie punktów łączących te elementy lub też różnice zachodzące pomiędzy nimi.

Zagadnieniem docelowym jest jednak zjawisko asymetrii. W najprostszym ujęciu jest to *brak lub naruszenie symetrii*⁵. *W domenie wojskowej asymetria jest rozumiana jako wszelkie różnice występujące pomiędzy siłami, wyposażeniem, wyszkoleniem oraz sposobem organizacji*⁶.

Następne tłumaczenie tego pojęcia pochodzi ze *Słownika Terminów z Zakresu Bezpieczeństwa Narodowego*, gdzie oznacza ono *brak równowagi sił i środków dwóch przeciwnych stron, gdzie „słabsza” nieoczekiwanie wykorzystuje swoją szybkość, manewrowość oraz nowe środki i metody walki*⁷. Zgodnie z podejściem płk. Mieczysława Pawlisiaka asymetria to

---

² *Encyklopedia Popularna PWN*, Warszawa, 1982, s. 753.

³ Wykład prof. dr hab. L. Jarczyka nt.: *Symetria w fizyce*, http://users.uj.edu.pl/~jarczyk/N5symok/spis_tresci.htm [dostęp: 28.01.2016].

⁴ M. Madej, *Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego*, Warszawa, 2007, s. 35.

⁵ *Słownik Wyrazów Obcych PWN*, Warszawa, 1980, s. 54.

⁶ A. Ortolani, *Asymmetric Warfare in the Military Domain*, Operational Concept Development HQ Allied commander Transformation, s. 9, tłumaczenie własne.

⁷ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Wydanie szóste, AON, Warszawa, 2008, s. 10.

każda forma zagrożenia, na które to zagrożenie struktury (państwowe, koalicyjne, sojusznicze) nie są przygotowane kulturowo, strukturalnie, intelektualnie ani też z punktu widzenia legislacyjnego, administracyjnego lub regulaminowego, tak, aby móc zareagować natychmiast, skutecznie i ostro⁸.

W ostatnim z omawianych – militarnym ujęciu według *Asymmetric Warfare in the Military Domain*, zjawisko to jest brakiem równowagi w środkach i zasobach pomiędzy współzawodniczącymi lub przeciwnymi stronami, gdzie na nieoczekiwaną przewagę „słabszej” strony ma wpływ szybkość, sprawność oraz środki i metody działania. W domenie wojskowej asymetria jest rozumiana jako wszelkie różnice występujące pomiędzy siłami, wyposażeniem, wyszkoleniem oraz sposobem organizacji⁹.

Reasumując, asymetria to kolejne pojęcie, które nie posiada jednoznacznej definicji. W podstawowym zakresie nawiązuje do niejednorodności, różnorodności i tak przykładowo w architekturze – obiekty poddane porównaniu będą od siebie różne pod względem odmiennych kątów, kształtów lub długości. W kontekście militarnym, asymetria odnosi się do dysproporcji głównie pomiędzy siłami, środkami i metodami działania, jakie stosują strony konfliktu. W odróżnieniu od symetrii, w przypadku asymetrii, niełatwym zadaniem jest określenie jaki ruch wykona przeciwnik oraz jaki jest jego cel. Działania asymetryczne są przede wszystkim „bronią” słabszej strony konfliktu¹⁰, pozwalającą wykorzystać mobilność, manewrowość oraz znajomość warunków terenowych bez rozgrywania większych bitew¹¹. Już za czasów starożytności słynny strateg Sun Tzu (Sun Zi) pisał: *Użyj skromności, by wzbudzić we wrogach pychę. Zmęcz ich wymykaniem się. Wywołaj wśród nich rozłam. Gdy będą nieprzygotowani, zaatakuj i bądź tam, gdzie cię nie oczekują*¹² – można zatem zauważyć, że jako istotny czynnik sukcesu przyjął on unikanie głównych bitew, a także podejmowanie działania z zaskoczenia, czyli takiego, którego przeciwnik się nie spodziewa.

W przykładzie działań klasycznych (symetrycznych) stosunkowo łatwe są do określenia ich główne przyczyny, można tu przyjąć: *charakter polityki państwa, organizację i sposób mobilizacji armii przeciwnika, możliwości środków walki oraz gospodarcze kraju w zakresie prowadzenia wojny*¹³.

---

⁸ M. Pawlisiak, *Przyszła wojna determinanem zmian w Siłach Zbrojnych RP (cz. I)*, Przegląd Wojsk Lądowych, nr 1/2012, s. 8.

⁹ A. Ortolani, *Asymmetric...*, s. 9.

¹⁰ Konflikt – (łac. conflictus – zderzenie) wszelkie zetknięcie się sprzecznych dążeń, niezgodność interesów, poglądów, *Słownik Wyrazów Obcych PWN*, Warszawa, 1980, s. 378.

¹¹ J. Gotowała, *Konflikty zbrojne połowy XXI wieku*, Kwartalnik Bellona, nr 2/2009, s. 20-21.

¹² <http://cytatybaza.pl/cytat/uzyj-skromnosci-by-wzbudzic-we-wrogach-pyche.html> [dostęp: 28.01.2016]

¹³ A. Czupryński, J. Wołęjszo, *Podstawy współczesnych operacji*, Kwartalnik Bellona, nr 3/2008, s. 44.

W przypadku działań asymetrycznych źródło może stanowić nie tylko zorganizowana grupa przestępcza, ale również nieuznawana organizacja polityczna lub gospodarcza, której motywacja, cele oraz metody działania są nieprzewidywalne¹⁴.

2. Asymetria w konflikcie zbrojnym na przykładzie wybranej operacji w ramach ISAF

2.1. Geneza konfliktu afgańskiego 2001-2014

Islamska Republika Afganistanu zlokalizowana jest w Środkowej Azji, otoczona państwami o niestabilnej sytuacji politycznej – od północy graniczy z Tadżykistanem, Turkmenistanem i Uzbekistanem, od wschodu z Chinami, na kierunku południowo-wschodnim ogranicza ją Pakistan oraz na zachodzie Iran¹⁵. Położenie geopolityczne Afganistanu przedstawiono na rys. 1. Państwo to cechuje się terenem górzysto-wyżynnym, najwyższy szczyt – Noszak, należący do pasma gór Hindukusz, położony jest na wysokości 7 492m.n.p.m¹⁶. Ludność zamieszkująca Afganistan jest zróżnicowana etnicznie – 42% stanowią Pasztunowie, 27% Tadżykowie, 9% Hazarowie i 8% Uzbeki. Dominującą religią w kraju jest islam, gdzie przewagę mają sunnici – aż 80%, natomiast szyici to zaledwie 19% całości¹⁷. Podobnie jak państwa sąsiednie, Afganistan charakteryzuje niestabilna sytuacja polityczna – ze względu na ciągłe zmiany w systemie władzy oraz wśród grup rządzących nastąpiło negatywne ograniczenie rozwoju państwa.

Rok 2001 otworzył długi rozdział walk na teatrze afgańskim. Dnia 11 września w Stanach Zjednoczonych miał miejsce zamach terrorystyczny, którego celem były Wieże World Trade Center oraz Pentagon. Gdy do aktu terroru „przyznała się” Al-Kaida utworzył się „nowy” front walki.

W odpowiedzi na zamach, 21 września prezydent USA George W. Bush wystosował wobec Afganistanu żądanie wydania Bin Ladena oraz jego najważniejszych współpracowników. W związku z odmową strony afgańskiej 7 października prezydent USA ogłosił rozpoczęcie działań wojskowych pod kryptonimem *Enduring Freedom* (Trwała Wolność). Głównym celem stała się walka z Al-Kaidą oraz wspierającymi ją talibami, natomiast sprawą drugorzędną było zlikwidowanie ośrodków szkoleniowo-treningowych dla terrorystów oraz przywrócenie stabilnej, demokratycznej władzy państwowej.

---

¹⁴ Tamże

¹⁵ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska Polskiego w Afganistanie*, Warszawa, 2012, s. 9

¹⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Afganistanu [dostęp: 28.01.2016].

¹⁷ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat...*, s. 9

Wsparcia Stanom Zjednoczonym udzieliły: Wielka Brytania, Kanada, Australia, Francja, Niemcy¹⁸, a także wrogie talibom ugrupowanie mudżahedi-
nów – Sojusz Północy¹⁹.

Źródło: <http://www.world-atlas.biz/afghanistan.htm> [dostęp: 28.01.2016].

Rys. 1. Położenie geopolityczne Afganistanu

Operacja była realizowana etapowo. Pierwszy – powietrzny, trwał od 7 do 28 października. Przeprowadzenie ostrzału miało otworzyć drogę dla działań wojsk lądowych. Ze względu na wysoki poziom zagrożenia USA prowadziły jednocześnie akcje psychologiczne – w celu minimalizacji strat wśród ludności cywilnej rozrzucano ulotki oraz nadawano komunikaty radiowe²⁰. W połowie października rozpoczął się drugi etap operacji – atak lądowy – wojska sprzymierzone ruszyły z kierunku południowego zmierzając do zajęcia wskazanych celów²¹. 13 listopada nastąpił „dzień wyzwolenia” – siły Koalicji przełamały najważniejsze punkty oporu, a z Kabulu wycofały się liczne ugrupowania talibów²².

¹⁸ International Affairs & Defence Section, *Enduring Freedom and the Conflict in Afghanistan: an Update*, Research Paper 01/81, 2001, s. 14, tłumaczenie własne.

¹⁹ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat...*, s. 35.

²⁰ International Affairs & Defence Section, *Enduring...*, s. 17.

²¹ Tamże, s. 24.

²² J. Jauffret, *Afganistan 2001-2013. Kronika przepowiedzianego braku zwycięstwa*, Warszawa, 2014, s. 37.

W wyniku grudniowych porozumień zawartych w Bonn powołano trzy strony odpowiedzialności – afgański rząd tymczasowy z Hamidem Karzajem na czele, Misję wspomagającą ONZ w Afganistanie oraz Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa (ang. *International Security Assistance Force* – ISAF). Na podstawie układu z Bonn oraz na mocy rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1386 powołującej operację w Afganistanie, działania ISAF zostały uznane jako operacja wymuszania pokoju²³. Jako cel ISAF przyjęto przede wszystkim zabezpieczenie rządu afgańskiego w *sprawowaniu i rozszerzaniu władzy w kraju oraz stworzenie warunków do odbudowy i rozwoju*²⁴. Dzięki rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1386 z dnia 20 grudnia 2001 roku został poszerzony obszar działań ISAF, a także określono sposób realizacji funkcji dowódczych dla kontyngentu. Rok 2002 miał przynieść państwu afgańskiemu odbudowę gospodarczo-ekonomiczną, jednak ze względu na liczne ataki ugrupowań terrorystycznych, siły Sojuszu musiały skupić się na walce z nieregularnym przeciwnikiem. Wraz z przejściem przez NATO dowodzenia nad ISAF w sierpniu 2003 roku, na mocy mandatu Rady Bezpieczeństwa, obszar działalności ISAF został rozszerzony do całego terytorium Afganistanu²⁵.

Lata 2003-2007 to okres, w którym liczba żołnierzy Koalicji stale rosła ze względu na intensywność i zaciekłość starć z ugrupowaniami talibów. Mimo niszczenia obozów szkoleniowych, ugrupowania terrorystyczne rozwijały swoją działalność. Największą „popularnością” wśród ugrupowań talibów i ich sojuszników cieszyły się walki o charakterze nieregularnym – szczególnie te wykorzystujące technikę użycia IED oraz samobójcze ataki. Rosnące zagrożenie ujawniające słabości systemu bezpieczeństwa ponownie wymusiło na koalicji zwiększenie liczebności wojsk ISAF.

17 lutego 2009 roku nowy amerykański prezydent – Barack Obama oświadczył, że do Afganistanu zostanie wysłane wsparcie w liczbie 17 tysięcy żołnierzy²⁶. Mimo stale rosnącej liczby zamachów, w latach 2009-2011 Afganistan stopniowo „stabilizował” swoją sytuację polityczną. Wybory prezydenckie odbyły się bez większych incydentów, a funkcję prezydencką utrzymał Hamid Karzaj²⁷. Do 2014 roku postępowało wycofywanie wojsk Koalicji oraz przekazywanie władzy nowemu rządowi.

---

²³ J. Trembecki, *Sztuka operacyjna a strategia w Afganistanie*, Kwartalnik Bellona, nr 1/2010, Warszawa, s. 67.

²⁴ Tamże, s. 68.

²⁵ M. Trzpił, *Afganistan jako największe współczesne wyzwanie dla NATO*, Bezpieczeństwo narodowe, III-2009/11, s. 52.

²⁶ Tamże, s. 52.

²⁷ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat...*, s. 67.

2.2. Operacja Anakonda jako przykład działań asymetrycznych w terenie górzystym

W latach 2001-2011 na terytorium Afganistanu zrealizowano szereg operacji wojskowych, których celem było przede wszystkim wyeliminowanie zagrożenia w postaci talibów i Al-Kaidy.

Jedną z bardziej znanych operacji odbyła się w marcu 2002 roku pod kryptonimem *Anakonda*. Obszarem działań była Dolina Shah-i-Kot, miejsce stanowiące schronienie dla silnych ugrupowań Al-Kaidy i talibów. Górzyście ukształtowanie terenu urozmaicone długimi jaskiniami będącymi pozostałościami po kryjówkach jeszcze z czasów radzieckiej interwencji stanowiło idealny ośrodek dla nowych ugrupowań. Według amerykańskich założeń liczebność sił przeciwnika oceniana była w granicach 200 ludzi, w wyniku czego do działań przystąpić miało 300 żołnierzy amerykańskich oraz 1100 afgańskich. W celu mobilizacji swoich zwolenników Saif Rahman – przywódca talibów – ogłosił „świętą wojnę”, dzięki czemu uzyskał wsparcie około 1000 talibów i zwolenników Al-Kaidy. Broń, jaką posiadali m.in. karabiny maszynowe, moździerze, granatniki, w porównaniu do uzbrojenia amerykańskiego, była przestarzała i nieprecyzyjna, jednak znajomość i umiejętność wykorzystania terenu sprzyjała im w walce z regularnym przeciwnikiem²⁸.

Według planu, amerykański atak miał być realizowany z kierunku północnego i południowo-zachodniego tak, by wymusić na przeciwniku ucieczkę w kierunku wschodnim, gdzie oczekiwał go już batalion powietrzno-szturmowy ze 101. Dywizji Powietrzno-Szturmowej, a także batalion piechoty górskiej. Rozpoznanie prowadziły trzy zespoły specjalne Navy Seal²⁹.

Istotnym elementem, jaki miał sprzyjać wojskom afgańsko-amerykańskim, było ukształtowanie terenu. To ono miało sprawić, że przeciwnik znajdzie się między „młotem a kowadłem”. Jako kluczowe pozycje przyjęto od zachodu długi grzbiet Shah-i-Kot, nadając mu nazwę *Whale*, od północy i wschodu pułapkę zamykały góry ze szczytem Takur Ghar, natomiast na południu wyznaczono wzniesienie – *Finger*³⁰. Przed świtem 1 marca, zgodnie z amerykańskim planem miało dojść do bombardowania rejonu przeciwnika trwającego 55 minut, jednak ze względu na nieporozumienie w dowództwie zrzucono zaledwie 6 bomb. Ugrupowania talibów i Al-Kaidy poruszały się tak, jakby znały założenia operacji – zamiast na wschód skierowały się w stronę trudniejszego terenu Takur Ghar³¹. Na odcinku w kierunku szczytu partyzantów i członków Al-Kaidy miały zatrzymać wojska USA – 10. Dywizja

---

²⁸ <http://www.przeglad-tygodnik.pl/pl/artukul/krwawa-anakonda> [dostęp: 28.01.2016].

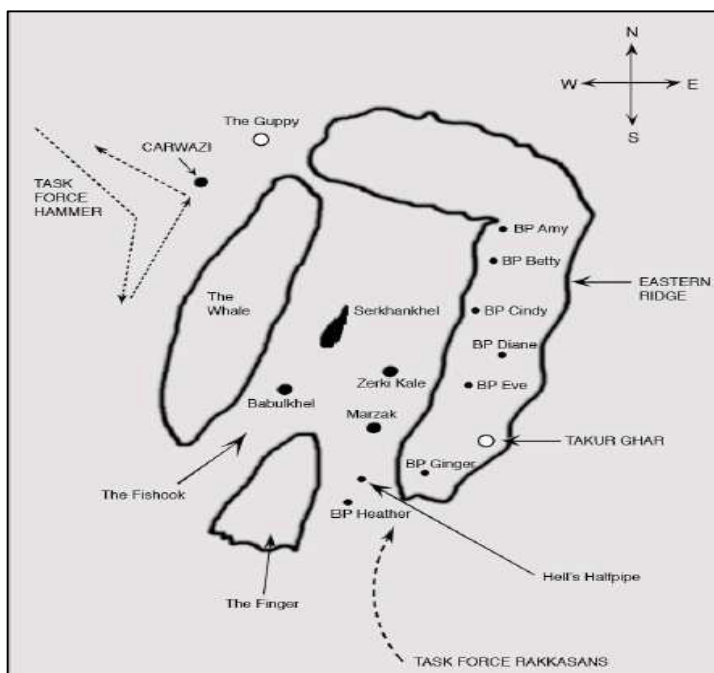
²⁹ <http://www.magnum-x.pl/czasopismasec/poligon/684> [dostęp: 28.01.2016].

³⁰ http://www.aei.org/wp-content/uploads/2012/05/-operation-anaconda-overview_142533140895.pdf [dostęp: 12.03.2016], tłumaczenie własne.

³¹ Tamże.

Operacja Anakonda i bitwa o Takur Ghar jako przykład działań asymetrycznych...

Górska, która jednak ze względu na słabą znajomość terenu oraz błędną informację o stanie liczebnym przeciwnika wpadła w zasadzkę pod Marzak i znalazła się pod dwunastogodzinnym ostrzałem broni maszynowej, granatników oraz moździerzy³². Dopiero dzięki interwencji helikopterów AH-64 Apache przeciwnik zaczął się odsuwać na wschód, a wojska amerykańskie wróciły do realizacji zadania³³. Wsparcie z powietrza było ryzykowne ze względu na trudne warunki atmosferyczne – bardzo niska temperatura i ograniczona widoczność utrudniały loty, dlatego też większość działań była skoncentrowana na lądzie.

Źródło: R. Kugler, *Operation Anaconda in Afghanistan. A Case Study of Adaptation in Battle*, Case Studies in Defense Transformations, nr 5, s. 4.

Rys. 2. Operacja Anakonda

3 marca ppłk Blaber, którego siły były rozmieszczone i gotowe do walki w rejonie Takur Ghar, otrzymał rozkaz wycofania się i „ustąpienia” miejsca dwóm oddziałom Navy Seal. Pierwszy z nich został wysunięty na północ doliny, drugi miał zająć pozycję na szczycie Takur Ghar. By nie tracić czasu, amerykańskie dowództwo zdecydowało, że żołnierze na szczyt zostaną

³² <http://www.przeglad-tygodnik.pl/pl/artykul/krwawa-anakonda> [dostęp: 28.01.2016].

³³ http://www.aei.org/wp-content/uploads/2012/05/-operation-anaconda-overview_142533140895.pdf [dostęp: 12.03.2016].

przetransportowani helikopterem. Mimo ostrzeżeń, iż w tym rejonie może już czekać przeciwnik oraz lot może zostać zauważony przez „obserwatorów” decyzji nie odwołano³⁴.

4 marca o godzinie 3 nad ranem, gdy helikopter CH-47 Chinook z żołnierzami Navy Seal podchodził do lądowania na szczycie, pilot zauważył przeciwnika mierzącego w ich kierunku z RPG. Gwałtowne poderwanie helikoptera spowodowało, że dwa wystrzelone granaty nie zniszczyły go, ale zmusiły do odwrotu. W czasie nagłego manewru pilota przez otwartą rampę wypadł jeden z żołnierzy. Dowództwo zdecydowało, że należy po niego wrócić i jeżeli to konieczne, podjąć walkę. Do akcji został wysłany drugi Chinook. Gdy tylko żołnierze wylądowali się na szczycie i rozpoczęli schodzenie w poszukiwaniu kolegi, znaleźli się w pułapce. Liczne ugrupowania talibów z wyżej położonych terenów oraz z ukrycia prowadziły ostrzał z karabinów maszynowych oraz moździerzy. Po niecałej godzinie zostało wezwane wsparcie – stacjonujące w Bazie Bagram oddziały szybkiego reagowania – Rangers³⁵.

Około godziny 6:10 nadleciał helikopter z żołnierzami Rangers na pokładzie, jednak i on został ostrzelany przez granatniki talibów. Po awaryjnym lądowaniu ocalali żołnierze bronili się przed ogniem przeciwnika pomiędzy skałami, czekając na dalsze wsparcie. Kolejny Chinook nie szukał już „miejsca” na szczycie góry – lądował na jej zboczach, przez co oddział musiał pieszo zajmować teren. Ostrzał z powietrza pozycji Al-Kaidy był ryzykowny ze względu na znajdujące się w pobliżu wojska własne. Wymiana ognia w rejonie szczytu Takur Ghar przeciągała się godzinami. Elementem decydującym o przełamaniu przeciwnika okazał się uzbrojony dron CIA Predator, który zniszczył główny bunkier talibów. Walki trwały aż do wieczora, ponieważ partyzanci wykorzystywali znane sobie kryjówki w jaskiniach oraz prowadzili ogień z ukrycia. Tej samej nocy ugrupowania talibów i Al-Kaidy zostały bardzo osłabione i zmuszone do ucieczki³⁶.

Kolejne dni stanowiły pogoń za rozbitym wrogiem. Siły amerykańskie zostały wsparte przez wojska NATO oraz żołnierzy afgańskich. W celu wyeliminowania zagrożenia przyjęto taktykę schodzenia w dół – wojska sprzymierzone zajmowały najpierw pozycje na grzbietach górskich, po czym schodząc usuwały przeciwnika i jego kryjówki w jaskiniach.

18 marca 2002 roku, wraz z zakończeniem „oczyszczania” jaskiń oraz obszarów, w których mógł znajdować się potencjalny przeciwnik, zakończyła się operacja Anakonda. Przyjmując jako wskaźnik sukcesu wielkość

---

³⁴ Tamże.

³⁵ http://www.aei.org/wp-content/uploads/2012/05/-operation-anaconda-overview_142533140895.pdf [dostęp: 12.03.2016].

³⁶ Tamże.

poniesionych strat, to operację można uznać za udaną. Strona amerykańsko-afgańska straciła 7 żołnierzy³⁷ oraz trzy ciężkie śmigłowce Chinook³⁸, natomiast przeciwnik stracił około 800 osób³⁹, a także liczne kryjówki i magazyny broni.

Podsumowanie

Na podstawie informacji zawartych w niniejszym materiale można stwierdzić, że działania asymetryczne są przede wszystkim „bronią” teoretycznie słabszej strony konfliktu. Asymetria jest zjawiskiem, które cechuje się niejednorodnością oraz zróżnicowaniem w postaci braku równowagi w posiadanych siłach i środkach. Należy również zauważyć, że w tego typu konflikcie występują co najmniej dwie strony o sprzecznych interesach, przy czym jedną z nich określa się mianem „słabszej”. Kolejnym charakterystycznym elementem jest wykorzystanie zaskoczenia i przewagi – nie zawsze materialnej, a także szybkości i mobilności działania oraz odmiennych metod walki.

W przypadku afgańskim, bez względu na teren, na jakim dochodziło do starcia, najpopularniejsza była taktyka *hit and run* – uderz i uciekaj. W kontekście działań w warunkach wysokogórskich, dominujące okazały się zasady na konwoje regularnego przeciwnika w postaci improwizowanych ładunków wybuchowych, umieszczonych w strategicznych punktach przejazdu. Zatrzymanie konwoju umożliwiło talibom przejście do kolejnego etapu – ostrzału pojazdów przeprowadzonego z moździerzy i RPG-7.

Patrząc na konflikt afgański z perspektywy czasu widoczne jest, że mimo doświadczeń radzieckich Koalicja również nie potrafiła podjąć do końca skutecznej walki z nieregularnym przeciwnikiem. Dodatkowym utrudnieniem ponownie stała się rzeźba terenu. Obszar wysokogórski dał talibom i ich sprzymierzeńcom miejsce schronienia oraz idealne pole manewru, umożliwiające przeprowadzenie ataku na odsłoniętego przeciwnika. Analizując wydarzenia z Afganistanu warto również zauważyć, że sposób prowadzenia walki przez „słabszą” stronę rozwija się przede wszystkim pod kątem poszukiwania nowego punktu uderzenia, a następnie w kontekście dostosowania do tego odpowiedniej broni.

---

³⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_w_Afganistanie_%282001-%29#Atak_na_Kunduz [dostęp: 28.01.2016].

³⁸ J. Jauffret, *Afganistan...*, s. 37.

³⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_w_Afganistanie_%282001%29#Atak_na_Kunduz [dostęp : 28.01.2016].

Bibliografia

1. Czupryński Andrzej, Wołęjszo Jarosław, *Podstawy współczesnych operacji*, Kwartalnik Bellona, nr 3/2008, Warszawa, 2008.
2. *Encyklopedia Popularna PWN*, Warszawa, 1982.
3. Fox Carl, Hall Richard, *Ponownie przemyśleć bezpieczeństwo*, Przegląd NATO, Zima 2001/2002.
4. Gotowała Jerzy, *Konflikty zbrojne połowy XXI wieku*, Kwartalnik Bellona, nr 2/2009.
5. International Affairs & Defence Section, *Enduring Freedom and the Conflict in Afghanistan: an Update*, Research Paper 01/81, 2001.
6. Jauffret Jean-Charles, *Afganistan 2001-2013. Kronika przepowiedzianego braku zwycięstwa*, Warszawa, 2014.
7. Kowalczyk Andrzej, *Afganistan 79-89 Dolina Panczsziru*, Warszawa, 1994.
8. Madej Marek, *Zagrożenia asymetryczne bezpieczeństwa państw obszaru transatlantyckiego*, Warszawa, 2007.
9. Matuszak Jacek Zygmunt, Przeździecki Paweł, *10 lat Wojska Polskiego w Afganistanie*, Warszawa, 2012.
10. Ortolani A, *Asymmetric Warfare in the Military Domain*, Operational Concept Development HQ Allied commander Transformation.
11. Pawlisiak Mieczysław, *Przyszła wojna determinanem zmian w Siłach Zbrojnych RP (cz. I)*, Przegląd Wojsk Lądowych, nr 1/2012.
12. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Wydanie szóste, AON, Warszawa, 2008.
13. *Słownik Wyrazów Obcych PWN*, Warszawa, 1980.
14. Trembecki Jacek, *Sztuka operacyjna a strategia w Afganistanie*, Kwartalnik Bellona, nr 1/2010, Warszawa, 2010.
15. Trzpił Magdalena, *Afganistan jako największe współczesne wyzwanie dla NATO*, Bezpieczeństwo narodowe, III-2009/11.

Strony internetowe

1. <http://cytatybaza.pl/cydat/uzyj-skromnosci-by-wzbudzic-we-wrogach-pyche.html>.
2. <http://www.history.army.mil/brochures/Afghanistan/Operation%20Enduring%20Freedom.htm>.
3. <http://www.magnum-x.pl/czasopismasec/poligon/684>.
4. <http://www.przegląd-tygodnik.pl/pl/artykul/krwawa-anakonda>.
5. https://pl.wikipedia.org/wiki/Geografia_Afganistanu.
6. https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_w_Afganistanie_%282001-%29#Atak_na_Kunduz.

Operacja Anakonda i bitwa o Takur Ghar jako przykład działań asymetrycznych...

7. Wykład prof. dr hab. L. Jarczyka nt.: *Symetria w fizyce*, http://users.uj.edu.pl/~jarczyk/N5symok/spis_tresci.htm.

OPERATION ANACONDA AND THE BATTLE OF TAKUR GHAR AS AN EXAMPLE OF ASYMMETRIC OPERATIONS IN A MOUNTAINOUS TERRAIN

Abstract: The article aims at characterizing the asymmetry phenomenon on the example of operations conducted in Afghanistan after 2001, focusing particularly on the battle of Takur Ghar within Operation Anaconda. This region was chosen on purpose as the characteristic mountainous form of the terrain favours the irregular opponents' employment of simple armament such as mortars or RPGs 7 in combat against well trained and regular troops prepared in quantity and quality. Even at a first glance, the disproportion characteristic of asymmetry is clearly evident. Despite the fact that similar military engagement (Russian intervention) had taken place in that area, it is difficult to state that the combat between regular forces and irregular groups was fully effective.